

21 מרץ 2013
סימוכין: 13494

לכבוד
אלוף ניצן אלון
מפקד הגדה המערבית

באמצעות פקס: 02-5305741

הנדון: הסרת חסימה הפוגעת בחופש התנועה של תושבי כופר מאליכ

1. בשם מרשיי, מר מאג'ד מועדי, ראש מועצת כופר מאליכ ובשם המוקד להגנת הפרט, הריני לפנות אליכם בעניין שבנדון. רצ"ב יפוי כוח.
2. מזה מספר שנים שהיציאה הישירה באמצעות כלי רכב, מכופר מאליכ לכביש 458 (כביש אלון), חסומה למעבר כלי רכב, באמצעות מכשול כפול של אבנים ואדמה.
3. חסימה זו מונעת מתושבים בכפר, להם אדמות חקלאיות בצידו המזרחי של הכביש, באיזור עין סמיה, את הגישה הישירה לאדמותיהם.
4. כתוצאה מכך מתארכת עד מאוד הדרך אותה נאלצים החקלאים לעשות.
5. אדם המעוניין לנסוע ממרכז כופר מאליכ לאדמותיו שבעין סמיה, היה יכול, לולא החסימה, לנסוע דרך הכפר בכיוון מזרח, לחצות את כביש 458 ולהגיע לאדמתו. אורך הנתיב הנ"ל, ממרכז הכפר עד לכביש 458 הינו כ-4 ק"מ בלבד.
6. בגלל החסימה, במקום שהדרך תארך 4 ק"מ, ייאלץ אותו אדם לנסוע לכיוון דרום מערב עד לכביש 449, לפנות מזרחה בכביש 449 עד לצומת עם כביש 458, ולנסוע צפונה בכביש 458 עד לירידה לעין סמיה. בצורה זו תתארך דרכו כמעט פי ארבעה ותעמוד על כ-15.8 ק"מ. באופן אבסורדי, הארכת הדרך גם גורמת לכך שהוא יהיה בחיכוך רב יותר עם אוכלוסיית המתנחלים באיזור.
7. יצוין כי אין זה ברור האם ההוראה על חסימת הכביש ניתנה כדין. בפסק הדין בעניין כביש 443 (בג"ץ 2150/07 אבו צפיה נ' שר הביטחון, לא פורסם, ניתן ביום 29.12.2009) אמר בית המשפט הגבוה לצדק (בסעיף 37 לפסק הדין של כבוד השופט פוגלמן):

"הוראת סעיף 88 לצו בדבר הוראות ביטחון, שצוטטה לעיל, מסמיכה את המפקד הצבאי להורות על סגירתו של כביש "בצו או על-ידי מתן הוראות או באופן אחר". מכאן נלמדת סמכותו של המפקד הצבאי להורות על סגירת כביש גם ללא קיומה של אסמכתא בכתב. עם זאת, סמכות זו ראוי שתופעל רק מקום שבו מתעורר צורך לסגור כביש באורח מיידי עקב חשש לפגיעה בביטחון. גם במקרה כזה, כאשר הסגירה אינה לפרק זמן קצר ומוגבל, יש לעגן את ההוראה, בהמשך הדברים, בצו כתוב... שאלה דומה עמדה לפני בית משפט זה בהקשר לסמכותו של המפקד הצבאי להורות על סגירת שטח, המעוגנת בסעיף 90 לצו הביטחון. וכך נפסק באותו מקרה:

"סגירת השטחים חייבת להיעשות על דרך של הוצאת צווים בכתב על ידי המפקד הצבאי ובהיעדר קיומם של צווי סגירה, אין למנוע מהתושבים הפלסטיניים גישה לאדמותיהם. אין באמור כדי לפגוע בסמכות המפקד בשטח להורות בעל-פה על סגירה נקודתית של שטח כלשהו לתקופה קצרה ומוגבלת כאשר מתעוררות נסיבות בלתי צפויות אשר מהן נובע חשש לסכנה מיידי לביטחון שאין ניתן להתמודד עימה באמצעים אחרים. ואולם, יש לעמוד על המשמר ולוודא שהסמכות להורות על סגירה נקודתית של תא שטח ללא צו כדין, כתגובה להתפתחות של אירועים בלתי צפויים, תוגבל לזמן ולמקום בהם היא נדרשת באופן מיידי בלבד. כעיקרון, סגירת שטחים צריכה להיעשות באמצעות צו שהודעה עליו נמסרת למי שנפגע ממנו ואשר ניתנת לתושבים שאדמותיהם נסגרו בפניהם הזדמנות להשיג על תוקפו" (דברי השופט, כתוארה אז, ד' ביניש בעניין מוראר, פסקה 21).

8. הזכות לחופש תנועה פנימי או לחופש תנועה פנים-מדינתי, מוכרת במשפט הישראלי והבינלאומי ולפי פסיקת בית המשפט הגבוה לצדק, היא אף מעוגנת במשפט הבינלאומי המנהגי.

9. בפסק הדין בבג"ץ 1890/03 (עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל פ"ד נט(4) 736, 754-755), נאמר כך :

"חופש התנועה הוא מזכויות היסוד של האדם והוכר במשפטנו הן כזכות יסוד העומדת על רגליה היא... והן כזכות הנגזרת מן הזכות לחירות (הנשיא ברק והשופט חשין בבג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1, בע' 59 ו-147 בהתאמה (להלן: פרשת חורב)). כמו כן, יש הגורסים כי חופש זה אף נגזר מכבוד האדם.

על מעמדו של חופש התנועה במשפטנו עמד בית משפט זה בפרשת חורב הנ"ל... באותה פרשה ציין הנשיא ברק כי חופש התנועה הוא "מהזכויות היותר בסיסיות" (שם, בע' 49), כי הזכות לחופש התנועה "עומדת בשורה הראשונה של זכויות האדם" (שם, בע' 51), וכי חופש התנועה הוא "חופש המצוי ברמה הגבוהה ביותר במידרג הזכויות בישראל" (שם, בע' 53). כן הוסיף הנשיא בפרשת חורב הנ"ל כי "לרוב, מעמידים את חופש התנועה בתוך גבולות המדינה על רמה חוקתית דומה לזו של חופש הביטוי" (שם, בע' 49). יש לציין כי דברים דומים על מעמדו של חופש התנועה אמרו אף השופטים שלא הצטרפו לדעת הרוב של הנשיא ברק בפרשת חורב (ראו למשל דברי השופט חשין שם בע' 147, ודברי השופט טל בע' 181). על מעמדו של חופש התנועה במשפט הישראלי בעקבות פרשת חורב ראו גם: י' זילברשץ "על חופש התנועה הפנים-מדינתית: בעקבות בג"צ 5016/96 חורב ואח' נ' שר התחבורה ואח"מ משפט וממשל ד (תשנ"ח) 793, 806-809 (להלן: זילברשץ).

חופש התנועה מוכר כזכות יסוד גם במשפט הבינלאומי. חופש התנועה הפנים-מדינתית מעוגן בשורה ארוכה של אמנות והכרזות בינלאומיות בדבר זכויות אדם (כך בין היתר, בסעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966), בסעיף 13 להכרזה האוניברסאלית על זכויות האדם (Universal Declaration of Human Rights, 1948), ובסעיף 2 לפרוטוקול הרביעי מ-1963 לאמנה האירופית בדבר זכויות אדם מ-1950) ונראה כי הוא מעוגן גם במשפט הבינלאומי המינהגי (ראו: זילברשץ הנ"ל, בע' 800-801).

10. אין כל ספק כי החסימה ועימה הארכת הדרך של החקלאים תושבי כופר מאליכ פי כמה, פוגעת בזכותם לחופש התנועה.

11. לאור כל האמור לעיל, אבקש להורות על הסרת החסימה הכפולה המתוארת לעיל ולאפשר את המעבר הקצר והישיר מכופר מאליכ לעין סמיה.

12. היה ויוחלט שלא להסיר את החסימה, אבקש לנמק את הסיבות לכך ולצרף את העתק הצו אשר לפיו נחסם הכביש ואת העתק ההודעה אשר נמסרה לתושבי כופר מאליכ בדבר חסימת הדרך.

13. לתשובתך המהירה אודה.

בתודה מראש,

ידין עילם, עורך דיין

העתקים:
תא"ל מוטי אלמוז, ראש המנהל האזרחי
דורון בן-ברק, יועמ"ש הגדה המערבית